

Quéribus – celkový pohled. Nejvyšší hradní dominanta kraje hradů – Languedocu.

Osmnácté století se stalo mj. stoletím zednářů, mesmerismu, nesčetných sezení okultistů a magnetizérů. Doba Josefa Balsama, Cagliostro, Saint Germaina. Na Krzystoporu o století dříve, šlo ale o něco více. O to, co začalo jítřit lidskou fantazii až o dvě století později: jiné dimenze, stroj času. Ossolinski se o něco z toho pokoušel již začátkem 17. stol. se zasněncenci, mezi něž patřil i náš astrolog a okultista Jan Božek. O co se pokoušeli, není známo, ale brzy vzbudilo pozornost, že začal mizet značný počet osob, a to i z řad dělníků a řemeslníků. Církev nic nevyšetřila a nepomohl ani zaručený prostředek vysvěcení stavby a vymítání ďábla. Zánik zámku způsobili Švédové v třicetileté válce. Tajných laboratoří a komnat bylo při hledání kořisti odkryto velké množství. Potud praví bedekr. Mrazivých spekulací o stroji času, který se porouchal nebo se vymkl tvůrcům z rukou, existuje více. Ponechme záhadologům, o co se tam vlastně jednalo a co se tam odehrávalo. Přenechme sci-fistům spekulace, že zástupy lidí bloudí v jiných světech a staletích. Klidně považujeme za pravdu, že se prý sovětští vojáci při hledání cenností na konci války v podzemí ztratili a ti, co je šli hledat, také. Držme se faktu, že vchod do podzemí, nepochybně rozsáhlého a plného tajemství, podminovali a odstřelili. Zámek zůstává přístupný, a kdyby někdo potřeboval zmizet...

Tak jako se u nás na **Helfštýně** konají srazy šermířů a uměleckých řemesl-

níků, nabízí se možnost zorganizovat festival senzibilů na **Krzystoporu**. Druhé místo s takovou kumulací záhad se jen tak nenajde.

Ještě než se vrátím na domácí půdu, nebo přesněji pod ni, rád bych podotkl, že mé cesty za tajnými chodbami v cizině nebyly cílené. Využíval jsem jen času při cestách po hradech nebo v rámci poznávání cizích krajů a mravů. Proto jsem se jim nedokázal věnovat, tak jak bych si přál. Také bych rád zdůraznil, že jsem sice vášnivým příznivcem tajných chodeb, ale při svém mnohaletém, byť neintenzivním bádání a pátrání po nich se stále setkávám spíš s neúspěchy, zejména tam, kde mne to zajímá nejvíce, a sice u hradů.

Nedávno mi kastelán jednoho našeho hradu navzdory tomu, že se v objektu, který spravuje, zatím nic nenašlo, řekl: „Jak víme, každý hrad měl neodmyslitelně jednu či více únikových chodeb.“ O té neodmyslitelnosti lze spolehlivě pochybovat, ale vždy se rád nechám přesvědčit o opaku. Druhou zemí co do četnosti hradů je po Španělsku severní Itálie, speciálně jižní Tyroly. Zachovaly se v záviděníhodném stavu, a to i ty „zřícené“. Obrátil jsem se na hradní institut v Bolzanu s dotazem na hradní tajné chodby. Měl jsem více přání náročných na čas a aktivitu tázaných. Chovali se velmi vstřícně a ještě mi věnovali knížku a mapy. U nás mně ti, které oslovím, většinou ani neodpoví.

Ale velké zklamání pro mne znamenal údaj, že podzemní chodby se vyskytují jen zřídka, přičemž ne proto, že se nezachovaly, ale proto, že prostě nejsou. Z desítek jimi spravovaných objektů jsem dostal informaci jen o jednom hradu, který je má, a o dvou, o kterých se to tvrdí.

Oproti tomu pod opevněným **kostelem Kleinzwettl** v sousedním Rakousku se nachází zdokumentovaná chodba, považovaná dokonce za starší než románský kostel nad ní, a zmiňovány jsou i pod kostely Gastern a Vestenting. Také v Bavorsku byla pod kostely zjištěna hned celá řada chodeb.

V **Nottinghamu** v Anglii objevil zcela náhodně archeolog G. Kingsley podzemní chodbu pod tamějším muzeem spravedlnosti. Při průzkumu sklepních prostorů pod budovou se pod ním a skupinou kolegů probořila ztrouchnivělá podlaha. Dle muzejního kurátora L. Connella by chodba měla vést ke kostelu Saint Mary, protože dle starých dokumentů hledali právě tam záchranu vzbouřenci z „Černého lesa“. Šerifovi muži chrám obklíčili a jedinou šancí psanců se staly právě podzemní chodby. Jejich stáří se pokoušejí určit odborníci z Nottinghamské univerzity. První odhady před vyvezením sutí hovoří o dvanáctém století.

Jestliže mne zklamaly údaje hradní instituce v Bolzanu o neexistenci tajných chodeb pod hrady v jižních Tyrolích, tak ještě více jsem byl překvapen informacemi předsedy společnosti Subterranea Britannica neboli podzemní Británie, který mně napsal doslova, že prokázaných únikových chodeb nebo chodeb, které by za ně mohly být vydávány, je pod hrady v Británii velmi

málo. Nicméně mi několik typů na objekty veřejnosti přístupné dal. Je jich tak málo, že zde uvádím všechny.

V jihozápadním Londýně stojí zbytky **hrádku Reigate** z 11. století, který v sobě skrývá nečekané podzemní prostory. Tzv. Baronská jeskyně je chodbou táhnoucí se v pískovci z centra hradu až k dolní bráně. Ústí chodby se nalézají v bývalém suchém příkopu. Další obdobná boční chodba vede napříč kopcem. První zmínka o těchto chodbách je v latinsky psané knize Britanie z roku 1586 a již zde se o nich hovoří jako o „starých“.

Z nitra **nottinghamského** hradu vede příkře se svažující chodba až k úpatí pískovcového útesu, na kterém stojí. Nazývá se Mortimerova díra a je veřejnosti přístupná.

Pod **hradem Dover (Kent)** jsou veřejnosti přístupné chodby tesané v křídovém podloží. Navazují na tunely zbudované v 18. a 19. století.

Nedaleko **Salisbury** se nalézá zbytek **tvrze Old Sarum**. Skrovný bedekr se zmiňuje o únikové chodbě, ale její umístění není známo.

Uprostřed **Bristolu** se nalézá malý hrádek a mnozí obyvatelé města prý ani netuší, že tam něco takového mají. Pod tímto malým objektem se nalézají ještě menší podzemí. Je to spíš protáhlý sklípek než chodba.

Asi někdo řekne, proč zmiňovat něco, co není, ale chtěl jsem prezentovat fakt, že ani společnost Britannica to nemá s podzemím hradů lehké. O podzemí církevních staveb se nezmiňují a to by mělo být v Británii právě pověstné. Buď tomu tak není, nebo nemají průzkumníci ty možnosti, jaké máme my.

Zcela jinak se čtou informace, které uvádí Steven Sora ve své knize *Ztracený poklad templářů*. Kromě jiného píše, cituji: *Ve středověku měla každá katedrála a každý hrad vlastní podzemní chodbu či sklepení. Bylo by zcela neobvyklé, kdyby někde chybělo.*

Co k tomu opět říci? Sklepení jistě všude byla. Chodby jako takové někde také. Ale ono je to myšleno tak, že se jednalo o chodbu tajnou. A na ty právě jako z udělení nemůžeme téměř nikde narazit. Nejznamenitější, co se týče podzemí, by pak dle Sory měl být v Británii **hrad Roslin**.

Známý, starý a velmi zámožný rod Sinclairů držel po staletí majetky na území severního Skotska i přilehlých ostrovech. Sinclairové patřili mezi rody, které držely nad templáři a jejich následníky ochrannou ruku. Měli takovou důvěru představitelů řádu, že jim tito svěřili uschování pokladů svezonych z templů Paříže a Londýna. Vždy, když se mluví o ukrytém bohatství tohoto bojovného řádu, je tomu tak v jednotném čísle, ale tento řád přece vlastnil osm set hradů a kromě jiného vyvíjel i rozsáhlou bankovní činnost a měl svá aktiva jistě rozdělena do více bezpečných lokalit. Takže „poklad templářů“ lze spolehlivě transformovat do množného čísla. Jeden z těchto pokladů měl být ukryt na skotském hradě Roslin, kam ho převážela celá kolona krytých

vozů. Jeho hodnota měla překročit jmění nejbohatších světových bank. Je zmiňováno, že mořeplavec a obchodník William Sinclair nechal v polovině 15. století na hradě Roslin u Edinburgu zbudovat kapli se složitým systémem podzemních chodeb a krypt, který sám navrhl, a stavební práce osobně řídil. O průkaznosti tohoto systému se archeologové dozvěděli až ve 20. století, i když jeho existence byla předpokládána po staletí. Hrad sám, kaple a zejména toto podzemí se staly divem středověké architektury. Odborníky uvádějí v úžas různé klamně místnosti, chodby, nikam nevedoucí schodiště a slepé výklenky. Tito odborníci nepochybuji o tom, že v podzemí hradu existují ještě mnohé neobjevené skrýše. V těch, co již objeveny byly, se ale žádný poklad nenašel. Ve výčtu zdejších podzemních divů nechybí ani umělé tajné jeskyně skryté za vodopády, ale tento hydrologický bonbonek v podzemí je mi stavebně dosti nejasný. Práce na tomto složitém systému byly svěřeny předním mezinárodním řemeslníkům z cechu kameníků, zedníků a důlních odborníků, kteří se na Roslin začali sjíždět již od roku 1441, ale práce trvající 40 let nebyly stejně nikdy dokončeny.

Podzemí pod Roslinem je označováno za komplex neobyčejně rozsáhlý a srovnávaný s podzemím Šalamounova chrámu nebo skalním bludištěm v **Languedocu**. Tento labyrint je považován za tak dokonalý, že se spekuluje o tom, že kromě hlavního pokladu templářů zde byly ukryty i cennosti z kořistí Vizigótů a poklady nashromážděné katolickou církví. Potud Sora.

Dnes je přímo v hradu přístupných patnáct komor a sklepení pod síní s krbem, které sloužily jako sklady pro případ obléhání. Kronikář rodu Andrew Sinclair udává, že potraviny se vyzdvihovaly pomocí zařízení připomínající dnešní kuchyňský hotelový výtah. Na zříceninách hradu ale stojí dům, jehož stavba mnoho podzemních prostor a vstupů zničila. Posledním objevem v areálu bylo točité schodiště, které na sebe upozornilo propadem.

Zlatokopecký ruch zde doposud trvá, ale lze tu dnešním hledačům vůbec co nabídnout? Co když se tyto dosud dokonalé úkryty začaly již v minulosti zdát být „zastaralé“ a vše bylo již dávno přestěhováno jinam? Kam? Kupříkladu na **Dubový ostrov**, kde pověstná „zlatá jáma“ nazývaná tak pro náklady, které už spolykala, uvádí v zoufalství hledače již dvě století. Všechny současné technické prostředky jsou tu krátké na neuvěřitelně důmyslný systém zátopových kanálů znesnadňujících přístup k předpokládanému bohatství právě zde ukrytému. Je až úsměvné, ne-li směšné, jak my se tady „pinožíme“, abychom našli alespoň jednu jedinou průchozí tajnou chodbičku, a nenalézáme-li je, je to zdůvodňováno hlavně technickými možnostmi budovatelů opevněných sídel.

Měl jsem dobrý pocit z toho, že mohu prostřednictvím díla S. Sory nabídnout alespoň jedno hradní místo protkané všemi druhy hradních podzemních

Herblay, Francie. Jiné podzemí donedávna používané armádou.

atrakcí. Dva týdny po dopsání povídaní o Roslinu jsem ale dostal dopis od pana Allana Jeffreye z královské speleologické společnosti z Edinburgu ve Skotsku, v němž mi píše, že autoři zpráv o templářích, stavitelích pyramid či „správných“ výkladech Bible mají sklon k přehánění.

Zmiňuje několik dalších sklepů pod kaplí v Roslinu a dalších v místě bývalého hradního paláce, ale není mu nic známo o chodbách.

Kdo tedy byli ti odborníci „uvádění v úžas“ nad rozsahem labyrintu? Kdy udávané údaje zjistili, kdy a kde byly zpracovány a kde jsou uloženy? Zatím se mi to nepodařilo zjistit.

Není to tak dávno, co byl stavěn na odiv zázrak našeho vyspělého stavitelství, totiž když se budovatelé strahovského tunelu v Praze postupující ze dvou stran na stanoveném místě setkali. Stavitelé takzvaného **Ezechiášova tunelu** (vodní kanál) to však pod Chrámovou horou v **Jeruzalémě** dávno před naším letopočtem dokázali také. Naváděni byli poklepy na skálu shora.

Bibli se přisuzují i jiné významy než náboženské. Také zde někdo hledá a nalézá návštěvníky z vesmíru. Finovi dr. V. Juveliovi Bible vyjevila detailní popis toho, jak byla ukryta archa úmluvy hluboko v nitru hory. Tato poselství

zakódovaná v původních textech dala do rukou něco jako mapu švédskému inženýrovi Johanu Millénovi, který uskutečnil začátkem dvacátého století do Jeruzaléma výpravu. Téměř dva roky prokopávali a pročišťovali celou horu, aby Ezechiášův tunel způchodnili. Sám Millén pak ale přiznal, že ve skutečnosti byla Angličany financovaná akce pokračováním nebo následováním činnosti templářů, kteří tu před staletími archu úmluvy hledali – a to devět let.

Tento Juveliem dekodovaný text popisuje mimořádně složitý systém podzemních chodeb, kterými je hora provrtána. Jen jedna z chodeb má vést do jeskyně s archou a pouze jediná do tunelu spojující pramen Gichon s nádrží Siloam. Tento text byl natolik podrobný, že vodní pramen i tunel výprava ihned našla. Co však nenalezla, byla biblická archa.

Millén byl jistě fantasta a snílek, ale umožnil prof. Henrimu Vincentovi přístup na všechna odkrytá místa. Ten o tom sepsal zprávu považovanou dodnes za nejuplněnější a nejpodrobnější a je hodna scénářů o Indianu Jonesovi s tím rozdílem, že to není fikce. Text se čte krásně a příjemně při tom mrazí. Však posuďte popis prof. Vincenta sami:

„Je zde trojí systém dvojitých tunelů, labyrintů a vodních kanálů, z nichž každý slouží jinému účelu. Tunely vedou na určitá místa, ale vstupy jsou tak chytře zakryty falešnou skálou, která vypadá zcela jako přírodní kámen, že nalézt cestu dovnitř je absolutně nemožné bez přesného návodu uváděného v tajných poselstvích. Účelem labyrintu je odklonit hledače, aby je po sledování různých tras zavedl do některé prázdné dutiny.

Vodní kanály sledují jiné záměry, z nichž jedním je zabránit nepovolaným ve vstupu do tunelů a labyrintů. Některá místa jsou obzvlášť nebezpečná, poněvadž vodní kanály mohou být propojeny s tunely, které je mohou zaplavit a způsobit utopení každého, kdo se nachází uvnitř. Jako by opatření proti neautorizovanému vstupu nestačila, existují ještě další, stejně silně odstrašující prostředky: nebezpečné plyny, které mohou přivodit popálení a udušení. Tyto výpary způsobuje materiál používaný k ucpání tunelů. Jedině díky varováním, která jsme vyvodili z tajných poselství zakódovaných v biblických textech, jsme se vyhnuli vážným nehodám.

Inženýři mne požádali, abych se vlastníma očima a rukama přesvědčil, že nekopu do přírodní horniny, nýbrž do umělé skály. Moje pochybnosti přetrvávaly, dokonce i když jsem pozoroval, jak se tunel rozšiřuje a prohlubuje. Vzal jsem několik kusů skály z tunelu a opláchl je v prameni. Pak jsem je zkoumal pod lupou v jasném slunečním světle. Nebylo absolutně žádných pochyb o tom, že skála je umělá. Byla tak tvrdá a kompaktní, že její rozbití vyžadovalo značnou sílu.“

Když byly práce v roce 1911 pro nedostatek financí zastaveny, byly členy expedice pečlivě zakryty a zamaskovány všechny vstupy do bočních tajných

Valtice. Část zachovalého podzemí barokního komplexu.

chodeb, aby byly opět odkryty, až se bude moci s pracemi pokračovat. Již nikdy k tomu nedošlo. I když obě světové války přinesly lidstvu zcela jiné starosti a v regionu vládne nepřetržitě napětí, je nutno si klást otázku, proč se s pomocí nejmodernější techniky v relativním klidu v podzemí nekutá. Nedávná reportáž, kterou bylo možno zhlédnout na ČT2, však ukázala, že něco se tam děje. Když jsem tato místa před deseti lety navštívil, bylo možno se na krajíček Ezechielova kanálu podívat. Dnes mají turisté možnost část tunelu spatřit a na zvláštní povolení jím i projít.

Budování podzemních systémů a využívání přírodních dutin s kombinací práce lidských rukou a myšlenek, které je vedly, jsou totožné v Jeruzalémě starověku i Evropě středověku, Egyptě a tisíce kilometrů vzdálené Indii, v jižní Americe, a pouštních hradech staré Persie. Jak je to možné? Vždyť exaktní vědění v této oblasti bylo vždy a všude přísně utajováno a svět pro mnohé končil za obzorem. Přesto jsou struktury, řády a technické nápady nápadně stejné. Znalosti posvátné geometrie byly děděny a předávány – samozřejmě lokálně. Zcela jistě se úmyslně „nevyvážely“.